

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

۲۰۲۵/۰۱/۰۳

پوهاند بشیر احمد زکریا

ترجمه: رحمت آریا

تصادم دیموکراسی ها و اتوکراسیها

قسمت چهاردهم

فصل چهارم

اولین جمهوریت فرانسه

اول : ایدیالوگ های دیموکراسی فرانسه

رنه دکارت (۱۵۹۶ - ۱۶۵۰)

این کتاب را ما با فیلسوفان آن شروع کردیم، حال لازم است از دکارت به عنوان پدر فلسفه عصر جدید یاد کنیم. همچنین باید از او به عنوان پدر "عصر خرد" هم یاد کنیم که روش مبتنی بر استفاده از قدرت استدلال را بعنوان ابزاری برای کسب دانش آغاز کرد. شهرت دکارت بیشتر بخاطر بیان فلسفی او بود که اساس فلسفه خود را نشان میداد: "من فکر می کنم، بنابر این من هستم" (در اصل بزبان فرانسوی است اما بیشتر با لاتین آن شناخته میشود: "Cogito, ergo sum"). دکارت مکتب فکری تجربوی را ایجاد کرد که با هابس، لاک، برکلی و هیوم موافق بود. شک و تردید او به فیلسوف یونانی سکستوس امپیریوس^[۱] (قرن سوم میلادی) بر می گردد. این قلم، همچنان می خواهد به خوانندگان یاد آوری نماید که افلاطون، برجسته ترین فیلسوف عصر باستان به این عقیده بود که شکل، قبل از کار کرد و یا "ایده" یا مفهوم مقدم بر ماده فیزیکی تشکیل شده است! "نیروی حیات مقدم بر شکل مخلوقش است!" شاید به همین دلیل باشد که پیچیده ترین موجود، یعنی انسان، دارای دو بُعد میتافیزیکی و فیزیکی است.^[۲] برای اولین بار در تاریخ، یک مکتب فلسفی بسیار منظم "عقل گرایی مدرن" تأثیر عمیقی بر اندیشه مدرن غربی وارد کرد. هر دو فیلسوف دکارت و اسپینوزا که در زمان

¹ - Sextus Empiricus

² - Nadler, Steven. 2015. The Philosopher, the Priest, and the Painter: A Portrait of Descartes. Princeton University Press. ISBN 978-0-691-16575-2.

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني دلیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

جمهوری هالند زندگی می کردند، تفکر سبک دکارتی و تفکر سبک اسپینوزا و بعد ها لایبنیز دروازه های " عصر خرد" را گشودند. [3]، [4]، [5]

مونتسکیو [6] (۱۷۵۵ - ۱۶۸۹)

او را تنها بنام مونتسکیو یاد می کردند؛ وی در خانواده از اشراف «بوردو» [7] در فرانسه چشم به جهان گشود. مونتسکیو ابتداء من حیث قاضی کار کرد و بعد قیمومیتدار کاکایش «بارون مونتسکیو» شد که بعد از مرگش تمام دارایی ها و القاب او را بشمول لقب [8] او در پارلمان «بوردو» هم به میراث گرفت. وی به مدت یک سال تا هجده ماه فی الترتیب در ایتالیا و انگلستان زندگی کرد. مشهور ترین اثر وی «روح القوانین» است که در سال ۱۷۴۸م به نام ناشناس نشر شد و بوسیله «تامس نوجنت» در سال ۱۷۵۰م به انگلیسی ترجمه شد. کلیسای کاتولیک این کتاب و دیگر آثار او را در طول سالهای «۱۷۱۲ - ۱۷۷۸» ممنوع کرد. دولت برتانیه تفکیک قوای ثلاثه را به درستی توصیف نه کرده است، اما امکان دارد که نویسندگان قانون اساسی ایالات متحده امریکا قسماً از آن الهام گرفته باشند. در بسیاری از قوانین اساسی سرتاسر جهان، منبع اصلی تیوری تفکیک قوای ثلاثه تطبیق شده است. دانشمند علوم سیاسی «دونالد لوتز (۱۹۸۴)» می گوید که تیوری تفکیک قوای مونتسکیو و اختیارات حکومت و سیاست در امریکای برتانوی پیش از انقلاب استعماری، بیش از هر منبع دیگر بجز از انجیل، توسط بنیانگذاران امریکایی مورد استناد قرار گرفته است. [9] پس از جنگ استقلال امریکا، کتاب مونتسکیو به عنوان یک منبع نیرومند برای بسیاری از بنیانگذاران امریکایی باقی ماند، مهم اینکه برای «پدران قانون اساسی» جمیز مدیسن و تامس جفرسن که هر دو از ویرجینیا بودند بزرگترین منبع بود.

مونتسکیو در کتاب در کتاب دوم روح القوانین خود - در مورد حکومت جمهوری - و قوانین، در رابطه به دیموکراسی - با این عبارات صحبت می کند: «وقتی بدنه از مردم دارای قدرت عالی باشند، به آن می گویند دیموکراسی. [10] این عبارت درک ما را از دیموکراسی در قرن بیست و یکم روشن نمی سازد. ما در بخش دیگر این کتاب در باره مهمترین موضوع «فلسفه دیموکراسی» بحث خواهیم کرد.

³ - Moorman, R. H. "The Influence of Mathematics on the Philosophy of Spinoza." *National Mathematics Magazine* 18(3):108-15. 1943.

⁴ - Lutz, Donald S. Relative Influence of European Writers on Late Eighteen-Century on American Political Thought. *American Political Science Review*; 78 (1): 189-97, 1984.

⁵ - Pocock, D.F. Contributions to Political Theory in Eighteen-Century. *Social Anthropology J.*: Sheed & Ward. London, New York, NY. 1961.

⁶ - Baron de La Brède et de Montesquieu

⁷ - Bordeaux

⁸ - président à mortier in the Bordeaux Parliament

⁹ - Lutz, Donald S. Relative Influence of European Writers on Late Eighteen-Century on American Political Thought. *American Political Science Review*; 78 (1): 189-97, 1984.

¹⁰ - Pocock, D.F. Contributions to Political Theory in Eighteen-Century. *Social Anthropology J.*: Sheed & Ward. London, New York, NY. 1961.

به قول « دی. اف. پوکوک [11]»، «سوشیل انتروپولوژیست»، روح القوانین مونتسکیو "اولین تلاش مداوم برای بررسی انواع جوامع بشری بود تا آنها را طبقه بندی، مقایسه و عملکرد متقابل نهاد ها را در درون جامعه مطالعه کند" [12]. بسیاری ها مطالعات مونتسکیو را در کتاب معروف وی اولین مطالعات در زمینه های اجتماعی، سیاسی، انتروپولوژی و روان شناسی اجتماعی می دانند! ناقوس فلسفه مونتسکیو در انقلاب ۱۷۹۳ فرانسه به صدا درآمد: "دولت باید طوری تنظیم گردد که هیچ انسانی از انسان دیگر نترسد!" [13]، [14]

ژان ژاک روسو (۱۷۱۲ - ۱۷۷۸)

روسو بسیار خوش چانس بود که در کانتون فرانسوی زبان ژنوا سوئیس متولد شد، جایی که همه شهروندان مردینه بالغ می توانستند به یک دولت نماینده رأی بدهند. وی فیلسوف، نویسنده و کمپوزر با فلسفه سیاسی شد که بر پیشرفت "عصر روشنگری" در سرتاسر اروپا و همچنان ابعاد خاصی از انقلاب فرانسه و توسعه تفکر سیاسی، اقتصادی و افکار آموزشی معاصر تأثیر گذاشت [15]. کتاب های وی "سخنی در باب نابرابری" و "قرار داد اجتماعی" به عنوان سنگ بنای اندیشه سیاسی و اجتماعی معاصر محسوب میشود. مقاله روسو در مورد "گفتمان در مورد اقتصاد سیاسی" (۱۷۶۲) [16] که در دائرة المعارف معروف «دیدروت» به چاپ رسید که با این عبارات چشمگیر آغاز میشود: "انسان آزاد خلق شده ولی در همه جا بسته به زنجیر است. آنانیکه خود را ارباب دیگران می پندارند در واقع برده های بزرگتری از آنها هستند." این گفتار شیپور انقلاب فرانسه در ۱۷۸۹ و تأسیس اولین جمهوریت فرانسه در سپتامبر ۱۷۹۲م شد. در دوران سلطه وحشت انقلاب (۱۷۹۳؟! - ۱۷۹۴) روبسپیر و سنت ژوست که خود را از نوشته های روسو الهام پذیر می دانستند منجر به کشته شدن ۴۰۰۰۰ نفر بشمول پادشاه و ملکه، تعداد زیادی از اریستوکراتان و یک شاعر بزرگ شد!

دانشمندان شک دارند که اندیشه های روسو بر انقلاب اولیه آمریکا و پدران بنیانگذار امریکا تأثیر گذار بوده باشند. ولی آنها همه به این دلیل ذاتی و مشهود مشترکاً معتقد بودند که "همه افراد برابر خلق شده اند" و این نظریات شان تا حدودی شبیه مفاهیم "اراده عمومی" و "رفاه عمومی" روسو بود که در قانون اساسی ایالات متحده آمریکا ذکر شده است. لازم به ذکر است که علی الرغم ارتباط تنگاتنگ جفرسن با فرهنگ فرانسه، همه اجداد امریکایی بدون استثناء از انقلاب خونین و خارج از کنترل فرانسه دلسرد و خاموش شدند! این قلم ملتفت نکته جالبی شده است که روسو متولد سوئیس به شدت

11 - social anthropologist D. F. Pocock

12 - Montesquieu, *The Spirit of the Laws*, Book 11, Chapter 6, "Of the Constitution of England." Archived 28 September 2013 at the Wayback Machine Electronic Text Center, University of Virginia Library, Retrieved 1 August 2012

13 - Montesquieu, Jean-Jacques. David W. Carrithers (ed.). *The Spirit of the Laws: A Compendium of the First English Edition*. Berkeley: U California, 1977.

14 - Ousselin, Edward (2009). "French Political Thought from Montesquieu to Tocqueville: Liberty in a Levelled Society? (review)". *French Studies: A Quarterly Review*. 63 (2): 219. doi:10.1093/fs/knn212. S2CID 143571779

15 - Ousselin, Edward (2009). "French Political Thought from Montesquieu to Tocqueville: Liberty in a Levelled Society? (review)". *French Studies: A Quarterly Review*. 63 (2): 219. doi:10.1093/fs/knn212. S2CID 143571779

16 - Rousseau, Jean-Jacques *The Social Contract and The First and Second Discourses*. Susan Dunn (ed.): Yale University Press, Vail-Ballou Press, 2002.

از اقتصاد سویس و کورسیکا، خانه های مستقل روستایی و شبیه نظامیان کانتونهای سویسی که دارای نظم و ترتیب بودند، تمجید می کند.^[17]

دوم : انقلاب فرانسه (۱۷۸۹ – ۱۷۹۹)

بسیاری از دانشمندان معتقد اند که انقلاب فرانسه تا حد زیادی مدیون " عصر خرد" و " عصر روشنگریست" که کتابها و نوشته های آن عصر منجر به گشودن دروازه های دیموکراسی، مشروطه خواهی، اعلامیه حقوق انسان و حقوق شهروندان، حق رأی، قوای مستقله ثلاثه دولت، فلسفه عقلانیت و نتیجه سازنده آنها منجر به دولت مردم، توسط مردم و برای مردم شد."

بدون تردید که این انقلاب کامگار امریکا علیه بزرگترین قدرت جهان بود که با ایجاد مدل دیموکراسی جمهوری پیشگام اعلامیه حقوق بشر توسط سازمان ملل متحد شد. به همین دلیل است که امروز پس از دو قرن، بشر در آستان زیباترین سیاره ایستاده است که عاقل ترین موجودات این جهان را در خود دارد؛ ما باید قدرانی از بزرگترین هدیه بشریت یعنی از دیموکراسی های گذشته، حال و ... دیموکراسی کاملتر در آینده داشته باشیم. ^[18]، ^[19]، ^[20]

چهارمین انقلاب جمهوریت فرانسه (اکتوبر ۱۹۴۶ – اکتوبر ۱۹۵۸). پنجمین جمهوریت فرانسه (اکتوبر ۱۹۵۸ که از نوع حکومت پارلمانی – به جمهوریت ریاست جمهوری کنونی تعدیل شد).

بقیه دارد

فصل پنجم

سائر دیموکراسی های کارا

آرشیف: مقالات یوهاند بشیر احمد زکریا

17 - Ditto.

18 - Tomaselli, Sylvan. The Spirit of Nations. In Mark Goldie & Robert Walker, Eds., The Cambridge History of Eighteenth-Century Political Thought: Cambridge University Press, 2006.

19 - Zikria, B.A. One Home, One Family, One Future: That's one small step for man, one giant leap for Mankind: Author House, IN, USA, 2010.

20 - Zikria, B.A. Wars Without End: A New Mechanism for World Peace and the Role of Covid-19 in 2020s. Xlibris. IN, USA, 2020.

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ